

Stockholm 7 Januari 2025

Remissvar över betänkandet SOU 2024:55 En översyn av 23 kap. brottsbalken (Ju2024/01907)

1. Sammanfattning

Det är Sveriges Skolledares uppfattning att utökade krav på rektorer att ansvara för förmedling av brottslig information lägger en orimlig belastning på rektorer som redan har en påfrestande arbetsbelastning. Sveriges Skolledare förstår att den föreslagna skyldigheten för rektorer, lärare och skolpersonal att vidarebefordra information om brott till Polismyndigheten kan ge en tilltänkt effekt men ser att flera delar i förslaget behöver ändras i förhållande till skolan, rektorer och övrig personal.

Huvudsakliga punkter som behöver utvecklas:

- **Tydligare ansvarsfördelning:** Utredningen bör klargöra hur ansvaret fördelas mellan rektorer och annan skolpersonal. Vem är ytterst ansvarig för att säkerställa att anmälan görs? Ska rektorn agera som kontaktpunkt för skolan, eller är varje lärare och personal självständigt ansvarig?
- **Definition av "omedelbart":** Begreppet "omedelbart" kan preciseras för att förhindra osäkerhet. Behöver anmälan ske direkt efter att informationen erhålls, eller kan skolpersonal konsultera rektorn först?
- **Skydd för skolpersonalens arbetsmiljö:** Eftersom anmälan kan röra känsliga brottsfrågor (t.ex. gängrelaterad brottslighet), bör det klargöras hur skyddet av skolpersonalens identitet hanteras. Skolpersonalen kan känna sig utsatt om de är identifierbara i brottsutredningar.
- **Behov av utbildning:** Införandet av en ny skyldighet kräver utbildning för rektorer och skolpersonal. Utredningen bör föreslå att Skolverket eller annan myndighet erbjuder riktad utbildning om när och hur anmälan ska göras.

2. Kretsen av berörda inom skolväsendet (s. 361)

Det är positivt att hela skolans personal omfattas av skyldigheten, inklusive lärarvikarier, elevassistenter och vaktmästare. Detta säkerställer att all relevant personal är skyldig att rapportera misstänkta brottsplaner dock finns frågetecken som behöver redas ut.

- **Tydligare begreppsdefinitioner:** Begreppet "övrig personal" är vagt. Borde begreppet definieras tydligare? Till exempel, gäller det även externa aktörer som städpersonal, konsulter och tillfälliga föreläsare?
- **Klargör gränsdragningar:** Det är viktigt att förtydliga vilka anställda som faktiskt har denna skyldighet. Är det alla som befinner sig i skolan, eller bara de som är anställda av skolan? Detta är särskilt viktigt för externa aktörer, såsom fritidsledare, psykologer och personal som arbetar på entreprenad (till exempel IT-tekniker).

3. Skolans roll vid frivilligt tillbakaträdande från brott

Utredningen föreslår att skolpersonal, inklusive rektorer, kan ta emot information från elever och annan personal som väljer att avslöja en brottsplan. Skolpersonalens roll blir då att vidarebefordra informationen till Polismyndigheten. Syftet är att möjliggöra ansvarsfrihet för den som avslöjar brottsplaner, exempelvis en ung person som dras in i brottslighet. För att detta inte ska skapa situationer där rektor och personal inte har tydlighet i hur man förväntas agera ser vi att följande frågor behöver bevakas.

- **Stöd till skolpersonal i deras roll som mottagare av känslig information:** Utredningen bör föreslå att rektorer och skolpersonal får särskilt stöd i att hantera avslöjanden av brottsplaner. Personal kan behöva vägledning kring hur man hanterar elevernas förtroenden och samtidigt följer lagen om informationsplikt.
- **Skydd av elevens integritet:** Utredningen bör föreslå riktlinjer för hur skolpersonal ska hantera avslöjanden för att skydda elevernas integritet och säkerställa att de inte blir stigmatiserade eller utsatta för hämnd.
- **Klargörande av tidsramar för vidarebefordran:** Tidsramen för att vidarebefordra informationen till polisen behöver förtydligas. Räcker det att anmäla informationen under dagen, eller förväntas det ske omedelbart? Vad händer med om informationen inte kommer till Polismyndighetens kännedom innan brottet fullbordas? Vilket ansvar har i så fall personen som mottog informationen från eleven? När anses information mottagen? Till exempel om rektor får ett mail på helgen eller utanför arbetstid till sin jobbmail och den läser först måndagen efter.

4. Begränsningar för skolans ansvar (s. 363)

En central aspekt är att skolpersonalens ansvar enbart är att vidarebefordra information, inte att analysera eller utreda den. Det minskar den administrativa bördan på skolan och minskar risken för felaktiga bedömningar.

- **Tydliga rutiner och vägledning:** Skolorna bör få tydliga rutiner från Skolverket eller en annan myndighet om hur informationen ska förmedlas till Polismyndigheten. Vem är ansvarig för att ta emot samtalet och vilken information ska lämnas? Vart ska informationen förmedlas?
- **Digital rapporteringskanal:** Utredningen kan föreslå utvecklingen av en digital anmälningsskanal som skolpersonal kan använda för att snabbt rapportera brottsinformation anonymt och säkert. Detta skulle skydda skolpersonalen från att identifieras av brottslingar.

5. Konsekvensanalys för skolor och rektorer (s. 336)

Utredningen bedömer att de föreslagna lagändringarna inte leder till några ökade kostnader för skolorna. Dock kan det argumenteras att utbildning, rutiner och skyddsåtgärder faktiskt kan kräva resurser, vilket borde framgå av konsekvensanalysen.

- **Tydligare bedömning av kostnader och arbetsbelastning:** Utredningen bör göra en mer noggrann konsekvensanalys för att identifiera den ökade arbetsbelastningen för rektorer och skolpersonal. Införandet av uppgiftsskyldigheten kan medföra fler samtal och ökad administration.
- **Finansieringsförslag:** Om skolorna förväntas tillhandahålla utbildning eller extra stöd till personal, bör utredningen föreslå finansieringsmodeller. Till exempel kan staten ge riktade bidrag till skolor med hög risk för brottslig verksamhet.
- **Samverkan med andra myndigheter:** Det är viktigt att skolor får tillgång till kontinuerligt stöd från Polismyndigheten och socialtjänsten för att kunna hantera de situationer där brottsinformation kommer fram.

Genom att klargöra roller, ansvar och skyddsåtgärder kan utredningen ge skolorna bättre förutsättningar att hantera sina nya skyldigheter. Rektorer och skolpersonal behöver tydliga instruktioner och ett stödjande system för att lyckas med denna uppgift.

Föredragande i ärendet är

Niklas Bolin Djanaieff
Förbundsjurist

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledare

Ann-Charlotte Gavelin Rydman
Förbundsordförande